

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Młodzika pt.: „Postawy wobec aktywności fizycznej a uczestnictwo w imprezach sportowo – rekreacyjnych na wodzie”

Podstawa opracowania recenzji

Przedmiotem niniejszej recenzji jest rozprawa doktorska Pana mgr. Macieja Młodzika pt.: „Postawy wobec aktywności fizycznej a uczestnictwo w imprezach sportowo – rekreacyjnych na wodzie ” Promotorem pracy jest Pan dr hab. prof. AWF Marek Kazimierzak; promotorem pomocniczym pracy jest dr Ewa Malchrowicz - Moško.

Podstawą formalną recenzji jest pismo z dnia 15 lipca 2020 r. Pana Przewodniczącego Rady Naukowej prof. dr hab. Jana Celichowskiego w sprawie powierzenia mi wykonania recenzji rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Młodzika.

Celem recenzji jest odpowiedź na pytanie, czy rozprawa doktorska spełnia wymogi określone w art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t.j. DZ.U. nr 65 z 2016 r., poz.595, ze zm.).

Ocena rozprawy doktorskiej została dokonana przez pryzmat spełnienia wymagań merytorycznych, formalnych i kwalifikacyjnych stawianych pracom doktorskim w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej (również nauk o zarządzaniu i jakości), takich jak: zasadność podjętej problematyki, umiejętność prowadzenia naukowego wywodu (w tym stawianie celów i hipotez badawczych i ich weryfikacji), dobór metod i technik badawczych, zawartość merytoryczna pracy, układ i struktura pracy oraz strona formalna i edytorska. Jednocześnie pragnę zaznaczyć, że w dalszej części recenzji nie będę omawiał zawartości poszczególnych rozdziałów pracy; a jedynie zostaną wskazane uwagi, wątpliwości oraz występujące w rozprawie elementy polemiczne i dyskusyjne. W mojej ocenie praca ma charakter interdyscyplinarny, a zatem jako reprezentant dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości (w zasadzie nauk ekonomicznych) i osoba zajmująca się profesjonalnie zagadnieniami

zachowań rynkowych jego uczestników (interesariuszy) oraz marketingiem wydarzeń sportowych moja recenzja będzie miała nieco odmienny wymiar. W szczególności dotyczy to oceny omawianych zagadnień i badań na tle nie tylko kultury fizycznej, ale także aspektów rynkowych i marketingowych.

Przedstawiona do recenzji praca doktorska składa się ze wstępu, czterech rozdziałów, zakończenia, bibliografii, spisów tabel i rysunków oraz załącznika (kwestionariusze ankiet) metodycznych. Praca liczy łącznie 236 strony, w tym 184 stron to część zasadnicza (wstęp, rozdziały, zakończenie), 27 stron stanowi wykaz cytowanej literatury zawierający 416 pozycji, 15 stron to pozostałe elementy pracy.

Ocena zasadności podjętej problematyki badawczej

Przedmiotem rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Młodzika jest identyfikacja postaw związanych z aktywnością fizyczną i ich kształtowanie w przypadku uczestników wodnych imprez sportowo – rekreacyjnych. I to co jest istotne Autor podjął próbę weryfikacji empirycznej wymiarów tych relacji (w szczególności roli i miejsca postaw uczestników) realizując badania na grupie docelowej wybranych imprez sportowo – rekreacyjnych na wodzie w aglomeracji poznańskiej. Ponadto we wstępie wskazuje, że interesuje go sprawdzenie ‘...czy w życiu społecznym nowe formy konsumpcji sportowej zachęcają do aktywności fizycznej bardziej niż tradycyjne oraz rozstrzygnięcie, jaki wpływ na angażowania się w wodne imprezy sportowo – rekreacyjne mają postawy wobec aktywności fizycznej’.

W mojej opinii recenzowana praca podejmuje interesujące i aktualne zagadnienia związane z planowaniem, organizowaniem i uczestnictwem (ich przesłankami) w wodnych wydarzeniach rekreacyjno – sportowych na obejmujących nowe w naszym kręgu kulturowym wyścigi w smoczach łodziach oraz tradycyjne kajakarstwo turystyczne i spływy kajakowe. Problem ten jest tym bardziej interesujący poznawczo ze względu na niszowy charakter tego typu imprez jak i dyscyplin sportowych, które reprezentują.

W kontekście powyższego wybór tematu rozprawy doktorskiej uznać należy za trafny nie tylko w kontekście zachowań rynkowych uczestników i właściwy w wymiarze poznawczym, jak również aplikacyjnym. Wyniki badań Autora mogą również stanowić cenną wskazówkę dla interesariuszy imprez sportowych (głównie rekreacyjnych) w zakresie formułowania, wdrażania i weryfikowania strategii marketingowej oraz kreowania oferty rynkowej. Zatem podkreślić należy, iż recenzowana rozprawa jest wartościowym opracowaniem, wypełniającym lukę badawczą w zakresie identyfikacji przesłanek i ich kreowania (znajomość postaw

i ich komponentów) w celu konstruowania strategii marketingowych na rynku sportu nieprofesjonalnego (wodnych imprez sportowo – rekreacyjnych).

Cele, hipotezy i zakresy rozprawy

W rozprawie doktorskiej tytuł, cele oraz hipotezy badawcze powinny być ze sobą ściśle związane, a realizacja postawionych celów powinna umożliwić dokonanie weryfikacji sformułowanych hipotez, pozwalając tym samym na ekspozycję i prezentację problemu odzwierciedlającego tytuł pracy.

Cele rozprawy (główny, praktyczny, naukowo – poznawczy) oraz hipotezy badawcze można uznać, że zostały przedstawione i generalnie wyjaśnione. Jednak miejsce i forma ich prezentacji w mojej ocenie nie jest odpowiednia dla rozprawy doktorskiej i w tym kontekście trudno o jednoznacznie pozytywną ocenę. Wynika to z faktu, że wszystkie kwestie i zagadnienia związane z szeroko rozumianą metodologią rozprawy są ‘rozrzucone’ po całej pracy (głównie we wstępie i rozdziale czwartym). Szkoda, że Autor wraz z promotorami rozprawy nie przedyskutowali tego problemu i w rezultacie nie powstał odrębny rozdział lub część pracy, która w spójny, uporządkowany i przekonujący sposób prezentowałaby i wyjaśniała kompleksowo wszystkie elementy składające się na metodykę prowadzonych badań naukowych. A tak mamy wycinkowo i skrótowo przedstawione w różnych fragmentach bardzo istotne elementy rozprawy jakimi są aspekty metodologiczne. Poza tym pojawiają się powtórzenia i w rezultacie brak spójnego i czytelnego obrazu całości metodyki pracy. Ponadto nie widzę przesłanek i potrzeby formułowania pytań badawczych (których jest 12), a liczba hipotez badawczych (14) jest zbyt duża (uważam, że 5 hipotez w zupełności wystarczy) i w rezultacie mam wątpliwości co do czasu (terminu) ich formułowania (odnoszę wrażenie że po przeprowadzonych badaniach) oraz zakresu szczegółowości (zbyt szczegółowe). Po prostu można je w kilku przypadkach połączyć, a dotyczyć to może hipotez 1-4 czy hipotez 10-14 i w ten sposób uzyskać uogólnione przypuszczenia. Nie znalazłem w rozprawie zdefiniowanych i opisanych precyzyjnie wszystkich zakresów rozprawy, a konkretnie podmiotowego i czasowego.

Reasumując – pomimo wskazanych przeze mnie uwag dotyczących treści hipotez badawczych postawionych w recenzowanej rozprawie doktorskiej (jest niewątpliwie kwestia dyskusyjna), uznaję że zostały one generalnie poprawnie sformułowane, adekwatnie do postawionych celów wymienionych wyżej. Pragnę również pokreślić, że przedstawione w rozprawie rozważania merytoryczne i zrealizowane badania (przedmiot i zakres) uczestników

impresz wodnych pozwoliły na ich weryfikację.

Oryginalność zastosowanych metod i narzędzi badawczych

Realizacja postawionych celów rozprawy wymagała przeprowadzenia przez Autora procesu badawczego, w skład którego wchodziły następujące etapy badawcze:

- badania ilościowe przeprowadzone techniką wywiadu skategoryzowanego kwestionariuszowego (metoda to sondaż diagnostyczny) wśród uczestników czterech różnych wodnych imprez sportowo – rekreacyjnych (2 tradycyjnych i 2 nowoczesnych), którego celem było identyfikacja samooceny związanej ze stylem życia; wyjaśnienia przesłanek uczestnictwa w imprezach wodnych oraz motywów (pięciu wyodrębnionych). W badaniu wykorzystano skalę pomiarową motywacji do aktywności fizycznej MPAM-R, a dla określenia znaczenia wymiarów skalę siedmiostopniową Likerta.
- weryfikacja zebranego materiału badawczego (głównie empirycznego) i jego przetworzenie z wykorzystaniem pakietu SPSS PC (klasyczna statystyka opisowa z weryfikacją istotności statystycznej obejmująca chi-kwadrat, t – Studenta i test Levene’a; a także metodę hierarchicznej analizy skupień (wykorzystano techniki k-średnich i Warda)
- ponadto Doktorant przeprowadził dogłębną i rzetelną analizę źródeł wtórnych w zakresie rynku sportowego w Poznaniu, Wielkopolsce, Polsce i na świecie: sportów wodnych oraz zachowań konsumentów (uczestników, interesariuszy) indywidualnych na rynku sportowym.

Oceniając wybór metod i technik badawczych zastosowanych przez Autora stwierdzam, iż proces badawczy został zaplanowany i przeprowadzony w sposób właściwy, aczkolwiek w moim przekonaniu proces badawczy byłby w miarę pełny, gdyby Autor określił zasady/metodę doboru próby badawczej (dobór celowy w pełni uzasadniony grupą badawczą) oraz w statystyce opisowej wykorzystał odchylenie standardowe, medianę i dominantę. Wskazane miary pozycyjne pozwoliłyby lepiej odzwierciedlić struktury odpowiedzi wynikające ze skali Likerta oraz ocenić uzyskane wyniki. Na pewno istotną wartością rozprawy jest wykorzystanie metody hierarchicznej analizy skupień, która pozwoliła na wyodrębnienie pięciu rodzajów postaw: miłośników sportowych emocji, menedżerów zdrowego stylu życia, malkontentów sportów wodnych, entuzjastów sportów wodnych i neutralnych wobec nich. Można je uznać za segmenty konsumentów/uczestników wodnych imprez sportowo – rekreacyjnych.

Doceniam pracę, którą włożył Autor w celu przeprowadzenia wnikliwej analizy zachowań

uczestników rynku (koncentrując się na identyfikacji motywów i na ich podstawie wyznaczając rodzaje postaw), która miała charakter wysoce interdyscyplinarny. Albowiem zachowania uczestników (w tym przypadku raczej interesariuszy) obejmują problemy i zagadnienia nie tylko z zakresu nauk o kulturze fizycznej; ale również z zakresu psychologii, nauk o zarządzaniu i jakości czy nauk humanistycznych.

Zgromadzony materiał ma według mojej oceny odpowiednią wartość poznawczą i aplikacyjną, a na podstawie zgromadzonych informacji można wypracować modelowe rozwiązania w zakresie realizacji organizacji, komunikacji oraz ważnych aspektów strategii marketingowych nie tylko w wodnych dyscyplinach/imprezach sportowo –rekreacyjnych, ale w innych imprezach (głównie masowych) sportowo – rekreacyjnych.

Zastosowany przez autora proces badawczy służący realizacji postawionych celów badawczych oceniam generalnie pozytywnie, aczkolwiek wskazuję na uchybienia w części empirycznej pracy, które w mojej opinii są następujące:

- nie wykorzystano w pełni zebranych danych empirycznych i wynikających z nich możliwości analitycznych, a w kwestiach ich opisu (głównie wyników) w rozdziale czwartym odniosę się w kolejnej części recenzji;
- w pytaniach metryczkowych zabrakło bardzo istotnych pytań o kwestie dochodowe (subiektywna ocena poziomu dochodu w gospodarstwie domowym) jak i demograficznych (wielkość gospodarstwa domowego – liczba osób), które niewątpliwie mają wpływ na kształtowanie postaw w zaspakajaniu potrzeb (także w zakresie kultury fizycznej);
- przetworzenie i prezentacja wyników w całości pracy, w mojej opinii, powinna być prowadzona: ogółem oraz w podziale na imprezy tradycyjne i nowoczesne (generalnie jest tylko w podziale na nowoczesne i tradycyjne) co pozwoliłoby na szerszy wymiar interpretacji i oceny wyników.

Podsumowując stwierdzam, że zastosowany przez Doktoranta proces realizacji badań, a także sposób i zakres analizy wyników, mimo występujących braków i uchybień, można uznać za odpowiadający wymogom rozprawy doktorskiej. Raz jeszcze pragnę podkreślić, że w mojej opinii Doktorant przeprowadził badania z należytą starannością i dokładnością, gromadząc wartościowy materiał badawczy (nie w pełni wykorzystany).

Konstrukcja rozprawy i merytoryczna ocena jej zawartości

Omawiając konstrukcję recenzowanej rozprawy doktorskiej oraz jej zawartość

merytoryczną uwagę będzie się koncentrowała na głównych walorach pracy oraz zidentyfikowanych przeze mnie uchybieniach i brakach.

Struktura opracowania zawiera w spisie: wstęp, cztery rozdziały, podsumowanie, bibliografię, spis tabel, spis rysunków oraz załączniki metodyczne (4 kwestionariusze wywiadów, a mógł być tylko jeden). Rozkład wzajemny treści rozprawy można uznać za adekwatny do podejmowanych zagadnień, ale Autor nie zachował odpowiednich proporcji pomiędzy częścią literaturową a empiryczną pracy, natomiast zachował logikę wyводу od ogółu do szczegółu. W tej kwestii w szczególności chciałbym wskazać na niewykorzystane możliwości przedstawienia w szerszym wymiarze wyników w rozdziale czwartym jak i sposób ich prezentacji. Mam także uwagi co i do możliwych zakresów analizy merytorycznej zebranego materiału empirycznego i formy prezentacji uzyskanych wyników.

Na podkreślenie zasługuje bardzo dobre „osadzenie” części badawczej pracy w literaturze przedmiotu. Część literaturowa pracy została przygotowana przez Doktoranta w sposób właściwy w oparciu o kluczowe pozycje literaturowe zarówno polskie jak i obcojęzyczne. Wcześniej zgłosiłem wątpliwość co do części literaturowej i potwierdzam iż część literaturowa w mojej opinii jest „nadmierna”, ale z drugiej strony dobrze świadczy o doktorancie i wykorzystaniu przez niego dostępnych źródeł.

Z kolei odnosząc się do zawartości merytorycznej poszczególnych rozdziałów rozprawy to pozwolę sobie przedstawić kilka uwag:

- jak wcześniej wskazano, powinien pojawić się rozdział bądź część poświęcona metodyce rozprawy doktorskiej co nie wątpliwie ułatwiłoby ocenę merytoryczną pracę. W przedstawionym układzie elementy składające się i wyjaśniające aspekty metodyczne są ‘rozrzucone’ po całej pracy i w kilku przypadkach powtarzają się (pytania badawcze i hipotezy) co nie sprzyja recenzowaniu rozprawy;
- najwięcej moich wątpliwości budzi rozdział czwarty, który powinien zostać podzielony na dwa rozdziały: Metodyka prowadzonych badań i charakterystyka próby badawczej oraz Badania uczestników wodnych imprez sportowo – rekreacyjnych. W ten sposób praca zyskałaby na czytelności i logice prowadzonych wywodów. W zakończeniu zaś należałoby skoncentrować na weryfikacji hipotez badawczych oraz kwestiach aplikacyjnych rozprawy.
- uważam, że w stosunkowo małym stopniu wykorzystano wyniki analizy skupień (cluster analysis), albowiem uzyskane klastry uczestników to w marketingu segmenty rynkowe. Ich szczegółowa charakterystyka to źródło informacji do podejmowania działań rynkowych (w tym przypadku głównie komunikacyjnych) zachęcających do

uczestnictwa w imprezach i wskazywania na korzyści z niego wynikające.

Na zakończenie oceny tej części rozprawy chciałbym zwrócić uwagę na jeszcze jeden problem jakim są przyjęte/przytaczane definicje, pojęcia i klasyfikacje, które mogą w wielu fragmentach mogą być uznane za bardzo dyskusyjne i nie zawsze odpowiadające/pasujące do prowadzonych rozważań merytorycznych. Jednak w tym względzie 'rozgrzeszam' Autora, bo z mojego doświadczenia naukowego i badawczego w literaturze przedmiotu i istniejących klasyfikatorach (np. PKD, PKWIU, Eurostacie czy WHO) definicje pojęć czy klasyfikacje oraz podziały w wielu sytuacjach różnią się bądź są odmiennie interpretowane. Dlatego mimo pojawiających się wątpliwości i dyskusyjności w tej kwestii pomijam polemikę i wskazywanie konkretnych przykładów.

Strona formalna i edytorska

Rozprawa doktorska z formalno-edycyjnego punktu widzenia została przygotowana z dbałością o kwestie formalne i edytorskie. Jednolitość edycyjna pracy, układ stron, czcionka, sposób robienia przypisów, oznaczenia części pracy, nie budzą większych zastrzeżeń. Praca wygląda solidnie od strony językowej i trudno wskazać uchybienia. Dużą wartością pracy są rysunki i tabele mające charakter opracowań własnych i potwierdzają, że Doktorant posiada umiejętność wizualizacji wyników badań. Jedynym dostrzeżonym mankamentem jest brak tabeli charakteryzującej całościowo próbę badawczą (są tylko wykresy) Od strony formalno – edycyjnej pracy nie wnoszę uwag.

Autor wykazał w spisie bibliograficznym wykorzystanie 416 pozycji literatury przedmiotu, a oceniając liczbę i struktura cytowanych publikacji w moim przekonaniu jest na poziomie wyróżniającym (liczba imponująca, aczkolwiek trudno jednoznacznie przesądzić czy wszystkie pozycje zostały cytowane w pracy).

Jak każde opracowanie naukowe, recenzowana rozprawa jest podstawą do sformułowania pytań, które kieruję do Autora i proszę o odniesienie się do następujących kwestii:

1. Nowe trendy w zachowaniach konsumentów na rynku sportowym a rozwój oferty nowych sportowo – rekreacyjnych i jej dopasowanie do oczekiwań i potrzeb konsumentów (nie tylko wodnych).
2. Jakie są możliwości wykorzystania wyników przeprowadzonych badań przez organizatorów imprez sportowo – rekreacyjnych, nie tylko wodnych (inne badania naukowe, kwestie aplikacyjne).
3. Sezon 'imprez' związany z możliwością udziału w wodnych imprezach sportowo-rekreacyjnych jest stosunkowo krótki w Polsce. Czy zatem może on mieć przełożenie na

faktyczne (a nie tylko deklaratywne) uczestnictwo w aktywności fizycznej i w jakim stopniu.

Konkluzja recenzji

Reasumując przedstawioną powyżej ocenę rozprawy doktorskiej mgr Macieja Młodzika stwierdzam, że przedstawione uwagi, wątpliwości i spostrzeżenia; aczkolwiek miały na celu wskazanie Autorowi pracy braków i uchybień nie mają charakteru deprecjonujące wartość pracy, a ponadto w części mają niewątpliwie dyskusyjny charakter. Niezależnie od nich przedłożoną do recenzji rozprawę mgr. Macieja Młodzika uznać należy za opracowanie wartościowe, posiadające walory poznawcze, wskazujące na znaczny wkład pracy włożony w jej powstanie. Autor recenzowanej pracy wykazał się umiejętnościami prowadzenia pracy badawczej i poprawnej analityki zebranego materiału empirycznego. Ponadto dowiódł że posiada warsztat badawczy i doświadczenie praktyczne w realizacji badań ‘konsumerskich’; który został w rozprawie doktorskiej odpowiednio wykorzystany. Uwzględniając powyższe aspekty, stwierdzam że recenzowana rozprawa Pana mgr. Macieja Młodzika pt.: *„Postawy wobec aktywności fizycznej a uczestnictwo w imprezach sportowo – rekreacyjnych na wodzie”* napisana pod kierunkiem naukowym Pana dr hab. prof. AWF Marka Kazimierczaka oraz Pani dr Ewy Malchrowicz – Mosko spełnia wszystkie warunki stawiane rozprawom doktorskim określone w art. 13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tj. DZ.U. nr 65, poz.595 z późn.zm.) i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazuje ogólną wiedzę teoretyczną Doktoranta, a także potwierdza umiejętność samodzielnego prowadzenia badań i pracy naukowej. Tym samym popieram wniosek o nadanie stopnia doktora w dyscyplinie nauk o kulturze fizycznej.

Uwzględniając powyższe wnoszę o przyjęcie rozprawy doktorskiej mgr. Macieja Młodzika i dopuszczenie do dalszych etapów postępowania w przewodzie doktorskim.

Prof. dr hab. Bogdan Sojkin